

Doeltaalgebruik

Wie spreekt Duits in de les?

In [2017](#) hebben wij aan leerlingen gevraagd hoeveel zij Duits spreken in de les. De leerling staat neutraal tegenover de vraag of zij voldoende Duits spreken. Interessant was dat deze significante samenhang kon worden aangetoond: "Het gebruik van de doeltaal in de Duitse les hangt samen met een hogere waardering voor het vak. Ook het nut van het leren van die taal wordt bij meer doeltaalgebruik sterker ingezien. Met name het spreken van Duits in de les door de leerlingen zelf hangt samen met een positievere attitude ten opzichte van het vak." In onze enquête hebben we daarom de kwestie aan docenten voorgelegd.

Als docent Duits spreken

In hoeverre spreken docenten Duits anno 2022 de doeltaal in de les? In de onderbouw geeft een grote meerderheid (79 procent) aan dat ze dit minder dan de helft van de tijd doen. 33 procent geeft aan dit nog geen kwart van de tijd te doen.

We vroegen de docenten ook naar hoeveel ze het liefst Duits zouden willen spreken. Hier kwam een heel ander beeld uit naar voren: 52 procent wil het liefst de helft tot driekwart van de lestijd in het Duits communiceren in de onderbouw. 31 procent zelfs nog vaker.

In de bovenbouw gebruiken onze respondenten vaker de doeltaal: 50 procent lukt het om dit meer dan de helft van de tijd te doen. De docenten geven aan dit het liefst nog vaker te doen: 66 procent wil meer dan driekwart van de lestijd Duits spreken. Slechts een heel klein deel (6 procent) zou in een ideaal scenario minder dan de helft van de tijd de doeltaal spreken in de les.

Leerlingen Duits laten spreken

Naast de tijd die de docent zelf Duits spreekt, waren wij ook benieuwd naar welk percentage van de les de leerling de doeltaal gebruikt. Een zeer groot deel van de docenten (92 procent) geeft aan dat dit in de onderbouw minder dan de helft van de tijd gebeurt. In de bovenbouw ligt dat percentage bij 74 procent.

Moeilijkheden bij het hanteren van de doeltaal

Wij stelden de respondenten de open vraag wat voor problemen zij ervaren bij het

hanteren van de doeltaal in de les. Het allergrootste deel (47 procent) geeft aan dat dit komt doordat de leerlingen het niet begrijpen of het te moeilijk vinden. Hierbij wordt vaak genoemd dat de woordenschat te klein is.

Verder wordt de motivatie en de zelfverzekerdheid van de leerlingen genoemd als probleem (respectievelijk 23 en 16 procent van de respondenten noemt dit). Ook tijd is een belangrijke reden: Duits spreken haalt het tempo uit de les, vinden veel respondenten. 15 procent van de docenten ziet een probleem bij zichzelf: zij zijn onzeker over hun eigen spreekvaardigheid en vinden het moeilijk niet terug te vallen op het Nederlands.

Bij bepaalde onderdelen van de les gebruiken de respondenten nooit de doeltaal. Een zeer groot deel, 80 procent van de bevroegde docenten, geeft aan grammatica niet uit te leggen in het Duits. Twintig procent denkt hierbij aan instructies voor opdrachten en toetsen. Hieronder vindt u een overzicht van de vijf meest genoemde onderdelen.

Waarom geen doeltaal?

In de open antwoorden zijn docenten eerlijk over de uitdagingen die ze ervaren in het spreken van de doeltaal: "Het versloft bij mijzelf in de loop van het jaar. Ik vergeet het soms. Mijn vakgroepgenoten doen het ook niet. Onderling spreken we helaas weinig Duits."

In de coronaperiode is juist het oefenen in spreekvaardigheid vaak weggevallen

Effect coronaperiode in het onderwijs

Meerdere docenten geven aan dat door het afstandslernen tijdens de coronamaatregelen veel leerlingen weer opnieuw gemotiveerd moeten worden om de doeltaal te spreken. "Vooral sinds de online lessen tijdens de coronapandemie durven leerlingen minder te spreken in de klas en is het doeltaalgebruik achteruitgegaan", zegt een anonieme docent in de enquête. In de coronaperiode is juist het oefenen in spreekvaardigheid vaak weggevallen.

Een opdracht voor de lesmethode?

In de lesmethodes missen docenten die wij spraken oefeningen voor

spreekvaardigheid om taalproductie te genereren. Zo zegt bijvoorbeeld Niels Müller: "Je hebt per hoofdstuk dialogjes staan, en die schijn je dan uit je hoofd te moeten leren. Dat is niet leerzaam. Liever zou ik spreekvaardigheidsoopdrachten zien zoals in eentalige lesmethodes waarbij gewerkt wordt met *chunks*."

Volgend hoofdstuk: Toekomstvisie

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/doeltaalgebruik>